

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Hur elever uppfattar boksamtal i helklass

En kvalitativ studie om boksamtal

Emma Selin

Självständigt arbete L3XA1A
Handledare: Inger Björneloo
Examinator: Annika Lilja
Rapportnummer: VT15-2930-L3XA1A-029

Sammanfattning

Hur elever uppfattar boksamtal i helklass är en kvalitativ studie. Syftet med mitt examensarbete var att belysa hur elever i en första klass uppfattade boksamtal, hur delaktiga de var och kring vilken typ av böcker de ville ha boksamtal. Studien genomfördes i en helklass med 28 elever, som var i åldrarna sju till åtta år. Efter varje boksamtal besvarade eleverna en enkät. Därefter intervjuade jag och spelade in samtalen med två grupper om tre elever, där jag utgick från ett frågeschema. Resultatet byggde på boksamtalen, enkäterna och gruppintervjuerna. Övervägande delen av eleverna var positiva och tyckte det var bra att prata om böcker, för då får man prata om problem, många ville ha boksamtal varje vecka.

Nyckelord: kvalitativ studie, högläsning, boksamtal

Innehållsförteckning

Inledning/Bakgrund.....	4
Syfte.....	4
Begreppsdefinition.....	4
Teoretisk anknytning.....	5
Det sociokulturella perspektivet.....	5
Läroplanen och boksamtal.....	5
Forskningsöversikt.....	6
Lärrledda boksamtal.....	6
Elevledda boksamtal.....	6
Boksamtal enligt Aidan Chambers.....	7
Boksamtal enligt Britta Stensson.....	7
För- och nackdelar med lärarledda boksamtal.....	8
Metod.....	8
Val av bok vid boksamtalen.....	9
Enkäterna.....	10
Intervjuerna.....	10
Genomförande.....	10
Första boksamtalet.....	11
Andra boksamtalet.....	11
Tredje boksamtalet.....	11
Etiska aspekter.....	12
Studiens tillförlitlighet.....	12
Resultat och analys.....	12
Hur uppfattar eleverna boksamtalen och hur delaktiga är de?.....	13
Högläsning och boksamtal.....	13
Enkäter.....	14
Intervjuerna.....	14
Vilken typ av böcker föredrar eleverna och hur ofta vill de ha boksamtal?.....	15
Hur ofta tycker du man ska ha boksamtal i skolan?.....	15
Diskussion.....	16
Val av bok vid boksamtal.....	16
Vikten av att stötta eleverna under boksamtal.....	17
Metodreflektion.....	17
Fortsatt forskning.....	18
Referenser.....	19
Bilagor.....	21
Bilaga 1.....	21
Bilaga 2.....	23
Bilaga 3.....	25
Bilaga 4.....	27

Inledning/Bakgrund

Enligt läroplanen skall eleverna i årskurs 1-3 utveckla förmåga "att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer" och även "analysera skönlitteratur" (Skolverket 2011a, s. 222-223). Det är förmågor som kan tränas t.ex. genom boksamtal. Betydelsen av boksamtal, som ett pedagogiskt verktyg, framhålls av både forskare och lärare. Enligt McIntyre (2007), kan man genom boksamtal träna eleverna till en djupare förståelse för texten och samtidigt får de lära om livet och om sig själva. Den brittiske läraren och författaren Chambers (2011) skriver att boksamtal ger en ökad förståelse för det vi läser. Det finns många studier som beskriver hur boksamtal kan genomföras. Idag sker många boksamtal i helklass, på grund av att lärare anser att det är lättare att organisera och genomföra än i mindre grupper. Jag fokuserar i mitt kvalitativa examensarbete på hur eleverna uppfattar boksamtal i helklass.

Syfte

Syftet med arbetet är att redogöra för hur eleverna i en årskurs ett uppfattar boksamtal, hur delaktiga de är och få en uppfattning om kring vilken typ av böcker eleverna föredrar att ha boksamtal.

Jag kommer att utgå från följande frågeställningar:

Hur uppfattar eleverna boksamtalen?

Hur delaktiga är eleverna i boksamtalen?

Vilken typ av böcker föredrar eleverna för boksamtal?

Begreppsdefinition

Enligt Chambers är "boksamtal ett sätt att ge form, tankar och känslor som väckts av boken och den tolkning (de tolkningar) vi tillsammans skapat ur texten" (Chambers, 1994, s.23). Stensson (2006) skriver att högläsning och boksamtal är minst lika viktigt som barnens egen läsning. Högläsning skapar en gemensam historia och det är ett bra sätt att få eleverna att reflektera och samtala om texten. McIntyre (2007) menar att genom att samtala om texten får vi en djupare förståelse för dess betydelse. Även Hulan (2010) skriver att en diskussion leder till ny förståelse och kunskap, att det är viktigt att alla får delta i samtalet. Ett samtal skapas när alla tänker och arbetar mot ett gemensamt mål.

Jag har valt att i mitt arbete formulera följande definition av boksamtal: *Ett samtal kring en skönlitterär bok, där man diskuterar bokens innehåll. Samtalet sker mellan en lärare och elever eller mellan elev-elev.*

Teoretisk anknytning

Det är viktigt att ett forskningsarbete har en teoretisk ram kring vilket arbetet är uppbyggt för att skapa en tillförlitlighet. I mitt examensarbete har jag valt, som teoretisk ramverk, läroplanen och det sociokulturella perspektivet, då en central tanke inom teorin är att vi lär och utvecklas genom språket och språket är centralt för att bedriva boksamtal.

Det sociokulturella perspektivet

Lev Vygotskij, en av grundarna till det sociokulturella perspektivet, intresserade sig för frågor om lärande och utveckling. Det sociokulturella perspektivet handlar om hur ”människor utvecklar förmågor som är kulturella till sin karaktär”, det kan handla om att läsa, skriva, kommunicera och resonera. Han menar att människor inte upplever världen direkt, utan vi upplever ”i omvägar” med hjälp av mediering (Säljö, 2010, s. 184-185). Vygotskij påpekar att det finns två typer av mediering, som också kallas redskap: språkliga och materiella. Språket är redskapens redskap och genom samtal med andra blir vi tänkande människor, tar del av en kultur eller ett samhälle och får förståelse för hur andra ser på omvärlden. Språket är inte bara ett sätt att kommunicera mellan människor, utan också ett sätt att kommunicera inom oss, genom tänkandet (Säljö, 2010).

Ett av begreppen inom det sociokulturella perspektivet är den ”närmaste proximala utvecklingszonen”(ZPD). Vygotskij anser att utvecklingszonen hänger samman med sättet att se på lärande och utveckling, som en ständigt pågående process. När människor är nära att behärska ett nytt begrepp eller färdighet, så är de också nära att erövra ny kunskap. När de befinner sig i utvecklingszonen är de känsliga för instruktioner och förklaringar. Det är viktigt att läraren är ett stöd och ger den hjälp och vägledning som eleven behöver, för att lära hur de skall använda kulturella redskap, som exempelvis språket. Läraren skall rikta uppmärksamheten mot det viktiga, från början ger läraren mycket stöd, som sedan succesivt skall avta. Man bör vara medveten om att inte ge för mycket stöttning och göra allt åt eleven, då riskerar eleven att istället för att erövra kunskap bli en passiv åskådare (Säljö, 2010).

Läroplanen och boksamtal

Språket är nyckeln för att skapa relationer, förstå samhället och få tillgång till information, därför är det viktigt att skolan redan från lågstadiet på olika sätt är ett stöd för att alla skall få tillgång till svenska språket. Som lärare kan man använda olika strategier och metoder för att ge eleverna möjligheter att utveckla sin språkförmåga, utvecklingen av språkförmågan är en komplex process (Skolverket, 2011a). Boksamtal är en möjlighet, eleverna får både lyssna och återberätta. I valet av litteratur bör man tänka på att yngre eleverna ska få möta texter, som vänder sig till barn och som behandlar ”människors upplevelser och erfarenheter” (Skolverket, 2011b,s.16). Det är också viktigt att man som lärare reflekterar kring sitt bokval, att de böcker man väljer står för demokratiska värden. Finns det elever med svenska som andra språk kan man, om man hittar lämpliga böcker, även välja andra kulturers litteratur. Det kan stärka elevers självkänsla och egenvärde, deras kultur har något att

bidra med! Det bra att använda bilder både under högläsningen, men även under det fortsatta boksamtalet speciellt om det finns elever som har svenska som andra språk är. Man kan även försöka variera boksamtalen, om elever har svårt att skriva kan man låta eleverna rita, måla eller dramatisera budskapet i boken. Som lärare är det viktigt att man arbetar aktivt för att stödja och hjälpa eleverna (Skolverket, 2011b). Man skall också tänka på att vara uppmärksam på att alla elever skall få möjlighet att bli lyssnad till och vara nog med att alla känner sig respekterade.

Forskningsöversikt

Den forskning som bedrivs om boksamtal fokuserar ofta på boksamtal i smågrupper och vilka strategier lärare kan använda för att kvaliteten på boksamtalen ska bli så bra som möjligt. Inom forskningen har man belyst vikten av att stimulera fantasin och språkutvecklingen, samt lärar- och elevrollen vid boksamtal. Boksamtal ger eleverna en djupare förståelse för texten, samtidigt som de får chansen att lära om livet och om sig själva (McIntyre, 2007). Boksamtal ger även eleverna möjlighet att uttrycka sina tankar och genom att lyssna på andra elever få ny förståelse (Maloch, 2004).

Lärlarleda boksamtal

Enligt Maloch (2004) är det av betydelse att läraren, under det lärlarleda boksamtalet, lägger fokus på strategier och ställer frågor, samt följer upp med olika följdfrågor, så att det skapar möjlighet för fortsatt diskussion. Det kan vara frågor som sammanfattar vad som har inträffat tidigare i boken, som utforskar karaktären, rätar ut frågetecken kring ord och fraser. Det är också viktigt att ta reda på om eleverna har förstått innehållet. För att stimulera fantasin kan man försöka få eleverna att lista ut vad som kommer att hända i boken (Maloch, 2004). Läraren kan ställa frågor som syftar på texten, för att ta reda på om eleverna förstått innehållet, man kan också försöka komma underfund med om de kan göra kopplingar till egna erfarenheter. Öppna frågor ger både bredd och djup i en diskussion. Ett annat sätt att ge en djupare förståelse för texten är att låta eleverna återberätta eller dramatisera (Hadjiioannou & Loizou, 2011).

Worthy, mfl. (2012) skriver att om man som lärare frågar; varför säger du så eller berätta mer, ger det eleverna möjlighet att skapa förståelse för texten. De framhäver vikten av att som lärare tro på eleverna, att de klarar av att ha en djupare diskussion. När elevernas svar är baserade på egna erfarenheter blir samtalet mer personligt och meningsfullt (Worthy, mfl, 2012). När man kommenterar det som eleverna säger, är det viktigt att lärarresponsen är äkta och att läraren bidrar med engagemang och entusiasm i samtalet (McIntyre, 2007). Worthy m.fl. (2012) beskriver ett exempel där en elev stakar sig och tar lång tid på sig, men som får den tid som behövs för att uttrycka sin åsikt. Läraren måste visa för de andra eleverna att alla är värdefulla att lyssna på. Läraren ska skapa en balans, lyfta de elever som är tysta och hålla tillbaka de som dominerar (Worthy, mfl. 2012).

Elevleda boksamtal

Enligt Maloch (2004) kräver det elevleda samtalet mer av eleverna, än samtal som leds av läraren. De ansvarar då själva för att skapa en diskussion, istället för att

besvara frågor och kommentarer från läraren. De får besluta vilken strategi de skall använda och de upplever då en känsla av meningsfullhet, när de får möjlighet att bidra med sina egna frågeställningar och andra relevanta inlägg. Läraren agerar åhörare, antingen genom att sitta en bit från samtalsgruppen eller i gruppen. Läraren skall säga så lite som möjligt och lyssna till vad eleverna säger. När läraren inte hjälper till, blir eleverna lätt ofokuserade och passiva, de har svårt att börja diskussionen. De ställer inga följdfrågor och börjar istället på ett helt nytt spår. Vissa grupper sitter tysta, utan att börja diskutera över huvud taget (Maloch, 2004).

Lundkvist (2009) skriver att många elever känner sig tryggare med att uttrycka sig muntligt istället för skriftligt. Läraren måste se eleverna som kunskapssökande och låta eleverna diskutera ämnen som är viktiga för dem, att inte undvika ämnen som känns svåra och jobbiga. Det är alltså viktigt att lita på eleverna och låta dem bearbeta svåra ämnen tillsammans med gruppen. Att de får klarhet i och perspektiv på de eventuella traumatiska upplevelser de varit med om, det kan hjälpa eleverna att utveckla medvetenhet om olikheter (Worthy m.fl, 2009).

Boksamtal enligt Aidan Chambers

Boksamtal är ”ett sätt att ge form, tankar och känslor som väckts av boken och den tolkning (de tolkningar) vi tillsammans skapat ur texten” (Chambers, 1994, s.23). Det är av betydelse att när man som lärare ställer frågor, inte frågar varför, utan istället ”Jag undrar...”, eftersom ordet ”varför” tycks hämma eleverna i deras tänkande. Vid boksamtal ska läraren utgå från fyra grundfrågor, som i tur och ordning ställs till eleverna. ”Jag undrar... om det var något speciellt du gillade i boken?... om det var något du inte gillade? ... om det var något du inte förstod eller tyckte var svårt. Om du har några ”frågetecken”? ... om du lade märke till några mönster eller kopplingar?” (Chambers, 1994, s.99).”

Läraren ber därefter eleverna att ge korta svar utan några förklaringar. Det är viktigt att man tar en fråga i taget, skriver ner elevernas svar på tavlan som listor. Sedan drar man streck mellan ord som förekommer i flera av listorna och kopplingarna blir sedan diskussionsämnen (Chambers, 1994).

Boksamtal enligt Britta Stensson

Boksamtal kan börja med att läraren högläser och Stensson (2006) framhåller att läraren bör läsa för sina elever varje dag och det är lika viktigt som elevernas egen läsning. Hon skriver att ”med hjälp av den gemensamma läsningen skapar vi en gemensam historia. Alla i klassen lär känna samma litterära personligheter och deras upplevelser (2006, s.18)”. När vi samtalar om texter förflyttar sig tolkningarna fram och tillbaka. De frågor som läraren ställer, bör vara äkta och genuina. Samtalen ger utrymme för förståelse och underlättar den egna tolkningen, samtidigt som man tar del av de andras tankar.

Det är viktigt att läraren innan högläsningen bestämmer var i texten hen skall stanna och ställa frågor till eleverna. Det ger eleverna möjlighet att tala om och reflektera över det lästa. Det kan ske genom att läraren ”ställer öppna frågor som: Vad tänker ni nu? Vad tror ni kommer hända? Varför tror ni hon gjorde så? (2006, s.41)”. Man kan också ge eleverna möjlighet att prata med varandra några minuter i par eller skriva ner

sina tankar. Sedan får eleverna diskutera i par, ett eller två par kan berätta för klassen vad de pratat om (Stensson, 2006). Även Hadjioannou & Loizou (2011) betonar vikten av att läraren före högläsningen bestämmer var hen ska göra uppehåll, man ger eleverna möjlighet att koppla texten till egna erfarenheter. De skriver att om man väntar med diskussionen till efter högläsningen, leder det till mindre diskussion och sämre förståelse för texten.

För- och nackdelar med lärarledda boksamtal

Det lärarledda samtalet stärker elevernas förmåga att bättre identifiera karaktärer och synliggöra teman. Läraren kan lägga fokus på specifika problem i en diskussion, som annars kanske inte kommer fram och hjälpa eleverna att inte glida ifrån ämnet, utan hålla dem på rätt spår (Hulan, 2010). Läraren hjälper eleverna att få en djupare förståelse kring innehållet. När eleverna får ta större plats kan det uppmuntra dem att delta i diskussionen (Maloch, 2002). Nackdelen med ett lärarlett boksamtal är att eleverna inte vågar ifrågasätta, utan ser läraren som den som sitter på alla svaren, det kan leda till att eleverna blir begränsade i sitt tänkande. De kan känna att deras svar blir bedömda och blir därmed oengagerade och tysta, eleverna försöker ge rätt svar till läraren. Vid konflikter i boksamtal tenderar läraren att bli källan till alla svar, istället för att eleverna försöker lösa konflikten själva. För att förebygga att det sker måste läraren skapa en öppen, fri och accepterande miljö (Hulan, 2010). Det är viktigt att läraren är medveten om risken, att det lärarledda boksamtalet kan göra att eleverna blir passiva och att läraren dominerar samtalet. Det är en nackdel om eleven behöver räcka upp handen och vänta på sin tur, eftersom det tar fokus från diskussionen (Maloch, 2002).

Metod

Mitt examensarbete: Hur elever uppfattar boksamtal i helklass, är en kvalitativ studie. Den kvalitativa studiens viktigaste uppgift är inte att förklara och generalisera, utan att förstå och tolka resultaten (Denscombe, 2000). I den kvalitativa studien är det intressanta inte att förstå sig på den stora massan, utan den lilla individen. Det är viktigt att vara klar över vad forskningen har för syfte (Stukát, 2011). För att få svar på mina frågor om hur eleverna uppfattade boksamtal i helklass, har jag genomfört tre boksamtal. Elever har svarat på enkäter och intervjuer i smågrupper. Jag transkriberade intervjuerna, analyserade och kategoriserade elevsvaren.

Jag fokuserade i mitt examensarbete på elevernas uppfattning av boksamtal. Studien genomfördes i en årskurs ett, med 28 elever, i åldrarna sju till åtta år, med 16 flickor och 12 pojkar. Elevgruppen kände sig trygg med mig, eftersom jag hade haft min praktik där i fem veckor. Studien bygger på tre boksamtal i klassen. Vid boksamtalen utgick jag ifrån de modeller som rekommenderas av Stensson (2006), där jag stannade upp under högläsningen och lät eleverna diskutera i par och från Chambers (1994), där boksamtalen utgår från fyra grundfrågor och elevernas svar skrivs på tavlan som enstaka ord. Under boksamtalet där jag använde en egen modell, fick eleverna diskutera i par efter högläsningen.

Val av bok vid boksamtalen

Boksamtalen utgick från tre kapitel, ur boken Kompisprovet av Carolina Lundgren (2005), som berör etiska och moraliska dilemman. Berättelsen handlar om Karin, som fick ta svåra beslut. Jag valde boken då den vänder sig till barn i åldrarna sju till tio år. Ytterligare en anledning till mitt val var att de problem som uppstod i boken var aktuella och skedde i skolmiljö. Karaktärerna i de böcker man samtalar kring, bör inte vara mer än ett till två år äldre än eleverna själva, då upplevs texten som elevnära (Andersson och Gustafsson, 2010). Det tar tid och kräver övning för att bli trygg i sin roll som samtalsledare och det är viktigt vilken bok man som pedagog väljer att ha boksamtal kring (Andersson och Gustafsson, 2010).

Kompisprovet utspelar sig i skolan, en dag kom en ny tjej till klassen, Jennifer, de andra flickorna i klassen tyckte att hon var spännande, eftersom hon bott i USA. Speciellt intryck gjorde Jennifer på Karin, som gärna ville bli hennes vän. Därför gjorde Karin allt för att imponera på henne, även om det betydde att hon samtidigt gjorde någon annan tjej i klassen ledsen. I varje nytt kapitel mötte Karin ett nytt etiskt eller moraliskt dilemma, där hon stod inför ett svårt val. Under mina boksamtal valde jag att utgå från tre kapitel, som berörde problem, som jag trodde eleverna i lågstadiet ofta mötte.

Det första kapitlet var "Bytt är bytt" och handlade om Karin som fått en pennkanin av sin vän Anna. Jennifer ville gärna ha Karins penna och föreslog att de skulle byta. Men Karin ville inte byta mot något av det som Jennifer ägde. Trots det valde Karin tillslut att byta sin penna mot ett suddgummi, för att inte göra Jennifer besviken och riskera att förlora henne som vän. Situationen blev värre för Karin när Anna fick reda på att hon hade bytt bort pennan som hon fått av henne. Är det ok att byta tillbaka något som man redan har bytt?

Det andra kapitlet "Det är fult att ljuga" handlade om när Karin ställdes inför en svår situation. Karin var hemma hos Anna, de lekte med stenar och Anna ville vara rolig och sade "vi är stenrika, fattar du, stenrika, för vi har massor av sten." Karin förstod att Anna skämtade. Men när hon kom till skolan, berättade Jennifer att Anna trodde, att hon var bättre än alla andra och att de var rika och Karin svarade, "det har jag också hört." När Anna fick höra vad som hänt konfronterade hon Karin, som nekade. Då sade Jennifer till Karin "då ljög ju du". Karin erkände då att hon ljogit. Varför ljög Karin?

Det tredje kapitlet hette "Godislöftet" och handlade om Karin, som hade ett godislöfte hon måste hålla till skolavslutning, belöningen hon skulle få av sin mamma var 500kr. I skolan fick man inte äta godis, men trots det hade Jennifer en dag med sig en stor påse full med godis och hon frågade om Karin ville ha. Karin tackade nej och berättade om sitt godislöfte, men Jennifer gav sig inte utan fortsatte att pressa Karin, som inte kunde motstå Jennifers påtryckningar och tog till slut en godis. Karins mamma fick senare reda på att Karin brutit mot löftet och hon blev besviken på Karin. Som straff fick hon 10 kr mindre än utlovat. Karin blev ledsen och började gråta, nu fick hon inte den där efterlängtdade 500-lappen, utan hon fick bara 490kr istället. Hur kommer det sig att Karin bröt mot sitt godislöfte?

Enkäterna

Efter varje boksamtal fick alla elever i klassen besvara en enkät, för att få förståelse för deras upplevelser. Frågorna var utformade efter kapitlens innehåll. I mina enkäter hade jag delvis valt att använda mig av öppna frågor, vilket gav respondenterna möjlighet att svara med sina egna ord, men svaren påverkades av elevernas skrivförmåga. Det gav utrymme för ovanliga eller oförutsedda svar, eftersom elevernas tankar inte styrdes i en bestämd riktning (Bryman, 2011). Faran med öppna frågor var att det fanns risk för bortfall, då eleverna endast är sju till åtta år och kanske inte hann skriva. Jag valde även att ha några frågor med fasta svarsalternativ, för att göra det lättare för eleverna att svara. Frågorna var utformade efter innehållet i kapitlet och speglade både karaktärernas avsikter och hur eleverna uppfattade boksamtalen.

Intervjuerna

Det är viktigt att man vid en intervju är väl förberedd och formulerar öppna frågor, som fokuserar på detaljer. För att minska elevernas nervositet är det bra att intervjua i smågrupper, helst i elevernas vardagsmiljö, för att de ska känna sig trygga. Grupperna bör bestå av mindre än sex elever och intervjuerna inte ta längre tid än 15 minuter. Man skall välja grupperna med omsorg, då känner alla sig trygga med varandra och ingen dominerar samtalet. Intervjun bör presenteras som en formell aktivitet, så att eleverna känner sig viktiga och betydelsefulla. Intervjuaren skall ge positiv feedback på barnens kommentarer och visa respekt (Morrison, 2013).

När eleverna hade besvarat enkäten valde jag ut två grupper om tre elever, som jag intervjuade, för att vara förberedd hade jag gjort ett frågeschema med öppna frågor, som fokuserade på en sak i taget. Min avsikt med gruppintervjuerna var att få förståelse för hur eleverna tänkte och hur de upplevde boksamtalen. För att skapa de bästa förutsättningarna valde jag elever som kände och var trygga med varandra. Intervjuerna pågick i drygt tio minuter i smågrupper om tre elever och för att inte bli störda var vi i ett grupprum. De spelades in, för att inte missa viktiga detaljer. Jag frågade vilken smiley de ringat in, en glad, ledsen eller neutral smiley, sedan varför. Jag delade alltså in frågan i två steg, för att fokusera på en detalj i taget. Andra frågor var: Varför är det viktigt att prata om böcker? Tänkte ni på något som hänt er själva när ni hörde om Karin och Jennifer? Vilken typ av böcker skall man välja för boksamtal?

Jag använde i stort sett samma frågor i boksamtalen, enkäterna och intervjuerna, för att få ett mer enhetligt resultat.

Genomförande

Under högläsningen lyssnade majoriteten av eleverna engagerat och deltog aktivt i boksamtalen. Några elever kom för sent vid något tillfälle, så det tog en stund att komma igång och vi fick mindre tid. En av eleverna hade en assistent, som var frånvarande och jag fick använda en del av min koncentration till den eleven. När de skulle svara på enkäterna var det några av eleverna som inte orkade svara ordentligt på frågorna, utan svarade med enstaka ord. Det blev ett visst internt bortfall, tex.

istället för att svara på en fråga, så svarade de ”vet inte” och en elev svarade inte på någon av de tre enkäterna, förmodligen på grund av att han hade svårt att koncentrera sig eller kanske tyckte enkäterna var tråkiga.

Första boksamtalet

Boksamtalet byggde på min egen modell, där eleverna fick besvara en fråga i taget som de fick diskutera i par efter högläsningen. Samtalet utgick från kapitlet Bytt är bytt. Efter att ha läst kapitlet delade jag in eleverna i par och lät dem diskutera kring några frågor; Vad handlade berättelsen om? Varför bytte Karin sin pennkanin, fast att hon egentligen inte ville? Har du bytt någonting, som du inte ville? Vad var det? Hur kändes det? Efter varje fråga bad jag två par berätta för de andra vad de hade diskuterat. Sedan fick eleverna besvara en enkät (bilaga 1). Under tiden valde jag ut två grupper om tre elever, som jag intervjuade, för att få förståelse för hur de uppfattade boksamtalet. Jag intervjuade en grupp i taget. Jag utgick från ett frågeschema och intervjuerna spelades in (bilaga 4).

Andra boksamtalet

Boksamtalet byggde på Chambers modell och utgick från kapitlet Det är fullt att ljuga. Efter att ha läst kapitlet delade jag in tavlan i fyra spalter, i den första spalten ritade jag en glad smiley, i den andra en sur smiley, i den tredje ett frågetecken och i den fjärde ett utropstecken. Jag utgick från de fyra grundfrågorna: om det var något speciellt de gillade i boken? Om det var något de inte gillade? Om det var något de inte förstod? Om de själva varit med om något liknande? Jag skrev sedan elevernas svar som enstaka ord på tavlan, därefter drog jag streck mellan ord som förekom i flera av spalterna. Ett av de återkommande orden var huvudkaraktären Karin, som jag skrev både under den glada och den ledsna smileyn. I det efterföljande samtalet var Karin i fokus. Eleverna tyckte att det var dumt av Karin att ljuga, samtidigt var det bra att hon senare erkände och sade sanningen, vi diskuterade vad som kunde ligga bakom Karins agerande och hur hon kunde ha gjort annorlunda. Efter diskussionen fick eleverna besvara en enkät (bilaga 2), sedan valde jag ut två grupper om tre elever som jag intervjuade efter ett frågeschema (bilaga 4).

Tredje boksamtalet

Boksamtalet byggde på Stenssons modell, där läraren under högläsningen stannade upp och lät eleverna diskutera i par. Samtalet utgick från kapitlet Godislöftet. Innan jag läste högt från kapitlet delade jag in klassen i par och valde ut två ställen, där jag stannade upp och ställde frågor som eleverna fick diskutera. Den första frågan var: Har ni någon gång gett ett godislofte och hur gick det? Den andra frågan var: Vad tror ni kommer att hända, kommer Karin att ta en godis eller inte? Efter att eleverna fått diskutera, bad jag två par berätta vad de pratat om. Sedan fortsatte jag med högläsningen. När jag läst klart kapitlet fick eleverna besvara en enkät (bilaga 3). Under tiden valde jag ut två grupper om tre elever som jag intervjuade. Även dessa intervjuer spelades in och jag utgick från ett frågeschema (bilaga 4).

Etiska aspekter

I allt forskningsarbete är det viktigt att beakta och ta hänsyn till etiska aspekter, eftersom arbetet kommer att läsas av en större grupp människor. För att individer och grupper inte skall känna sig utpekade finns det fyra huvudkrav som måste uppfyllas. Dessa krav är informationskravet, samtyckekravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Denscombe, 2009). Jag kontaktade elevernas vårdnadshavare via mail och informerade om att jag skulle genomföra boksamtal inom ramen för mitt examenarbete och bad om tillstånd att få spela in samtalen. Föräldrarna meddelades om möjligheten att deras barn inte behövde delta. Elevernas identiteter var konfidentiella och jag skrev inte vilken skola eller vad klassen hette som eleverna gick i. Materialet kommer endast att användas i denna studie.

Studiens tillförlitlighet

”Hur elever uppfattar boksamtal i helklass”, är en kvalitativ studie. Den kvalitativa studiens främsta uppgift är att förstå och tolka (Stukát, 2011). Grundlighet är viktigt i en kvalitativ studie, för att resultatet ska framstå som trovärdigt (Dysthe, 2011). Jag har i största möjliga utsträckning försökt göra modellerna rättvisa, genom att följa modellernas strukturer och bidra med lika mycket engagemang. Jag genomförde och analyserade arbetet, vilket ökade risken att påverka utfallet och styra resultatet. För att kunna tolka och analysera elevernas upplevelse av boksamtalen ställde jag frågor som skulle ge eleverna möjlighet att uttrycka sina tankar. I enkäterna strävade jag efter att göra frågorna enkla och tydliga, jag använde öppna frågor, men även fasta svarsalternativ. Jag är medveten om att både eleverna och jag kan tolka frågor och svar olika. Vid analysen av resultatet kunde min egen insats påverka eleverna, försökte att tolka resultatet från ett elevperspektiv.

Om jag först genomfört en pilotstudie hade jag kunnat testa responsen på mina frågor och fått möjlighet att tydliggöra och förbättra enkäterna och frågeguiderna. Det är ändå av betydelse att uppmärksamma att studiens vetenskapliga relevans inte minskar, då kvalitativa undersökningar kan ses som mer komplexa, eftersom de är svåra att reproducera (Stukát, 2011).

Resultat och analys

De tre boksamtalen utgår från Kompisprovet av Carolina Lundgren (2005), en bok om etiska och moraliska dilemma, den vänder sig till barn i åldrarna sju till tio år. Jag valde boken, då den handlar om Karin, som tar svåra beslut, eleverna kan identifiera sig med bokkaraktären. Under de tre högläsningstillfällena sitter alla elever stilla och lyssnar och de deltar aktivt i boksamtalen. Eleverna får besvara en enkät med både öppna och fasta svarsalternativ. I resultatet redogör jag för, hur elever i en årskurs ett uppfattar boksamtal i helklass. Studien genomförs enligt tre olika modeller, 27 elever besvarar tre olika enkäter och jag genomför sex gruppintervjuer, där jag utgår från en frågeguide (bilaga 4). I resultatet analyserar jag enkäterna och intervjuerna, som transkriberats. Materialet delas in i kvalitativa kategorier, likheter och mönster som går att urskilja.

Hur uppfattar eleverna boksamtalen och hur delaktiga är de?

För att besvara frågorna väljer jag att utgå från de delar som är centrala i min studie: högläsning, boksamtal, enkäter och intervjuer. Som jag delar in i tre stycken, där jag under varje del beskriver och tolkar mitt resultat.

Högläsning och boksamtal

Under högläsningen sitter eleverna tysta och lyssnar. I det efterföljande boksamtalet är det många elever som tänker på huvudpersonen Karin, de tycker synd om henne och att det är dumt att hon gör något som hon egentligen inte vill. De kopplar också händelserna till sig själva, de kommer ihåg liknande händelser. Några har svårt att uttrycka sig och svarar att det inte vet eller att de tänker lite på allt i boken.

I boksamtalet, när jag utgår från Chambers modell har eleverna svårt att uttrycka vad de tycker om boken och ger oengagerade svar. Det kan bero på att de har svårt att göra kopplingar till det jag skriver på tavlan. När eleverna får göra egna kopplingar och reflektioner till texten är det många som räcker upp handen och vill dela med sig av sina tankar och upplevelser. Flera berättar om när de ljugit om sin ålder. En annan säger ”Jag har ljugit om att min farfars stege är lika lång som en flaggstång”. Under boksamtalet, enligt Stenssons modell, märker jag att eleverna tycker om att de får möjlighet att prata med varandra i några minuter. Det är inte några problem att göra uppehåll i läsningen och är lätt att få tillbaka elevernas koncentration, när jag tar upp läsningen igen.

Under ett av boksamtalen fortsatte jag efter högläsning med att hela klassen fick svara på och kommentera frågor. Då det är många som räcker upp handen är det svårt att ge alla som vill möjlighet att prata. Det är också svårt att få eleverna att lyssna på varandra. Det kan bero på att eleverna är uppfyllda av sina egna tankar och väntar på sin tur att få prata. Under två boksamtal får eleverna diskutera frågor i par. Jag ställer en fråga, exempelvis; Har du ljugit för någon? Jag märker att det är svårt för vissa elever att påbörja diskussionen, de sitter tysta och vet inte vem av dem som skall börja. Det kan bero på att eleverna behöver tid att tänka eller att frågorna är för känsliga. Vid flera tillfällen stöttar jag eleverna, genom att bestämma vem som skall börja prata och jag ställer följdfrågor.

Det är svårt att veta när jag skall avbryta samtalen, då vissa elever tyckts vara uppe i en livlig diskussion, medan andra sitter tysta och väntar. Ofta blir det så att jag avbryter diskussionen, om jag märker att flera elever blir tysta. Av elevernas reaktioner på boksamtalen framgår det att de flesta uppfattar boksamtal som något positivt. De tycker också att det är roligt att dela med sig av sina egna erfarenheter, tankar och åsikter, vilket märks när tiden inte räcker till.

Enkäter

Efter varje boksamtal får eleverna svara på en enkät med både öppna frågor och fasta svarsalternativ. De fasta svarsalternativen är uppbyggda enligt samma struktur, medan de öppna frågorna knyter an till respektive kapitel. Vid sammanställningen av enkäterna delar jag in svaren i följande kategorier: svar som kopplar till

huvudkaraktären, svar som berör eleverna själva, moraliska och etiska frågor, hur eleverna upplever boksamtalen, hur de tänker medan de lyssnar, hur ofta de vill ha boksamtal och kring vilken typ av böcker?

I svaren kommenterar flera att det är synd om Karin (huvudkaraktären), att hon kanske är rädd för att verka feg och hur de själva skulle gjort i samma situation. De kopplar händelserna till sig själva. När de svarar på frågor om det är fult att ljuga, svarar en elev: Jag har ljugit att min farfar har en stege som är lika lång som en flaggstång. En annan att hon sagt att hon är åtta år, en tredje skriver att det är dumt att ljuga. När de svarar på vad de tänker på medan de lyssnar, skriver en elev att hon tänker på hur det skall sluta, att det är synd om Karin och att hon själv inte alls skulle gjort på samma sätt. De flesta eleverna svarar med korta meningar eller enstaka ord på de öppna frågorna, orsaken till att jag får knapphändiga svar i enkäterna kan bero på att frågorna är felformulerade, svåra att tolka, eleverna kanske inte hinner med att svara på grund av tidsbrist eller att de saknar tillräckligt ordförråd för att uttrycka sig. Eleverna har svårt att skilja på högläsningen och boksamtalen, de upplever det som en helhet, skiljer inte på boken och boksamtalen. En elev svarar att ”jag tyckte boken var så där”, på frågan om boksamtalet.

Intervjuerna

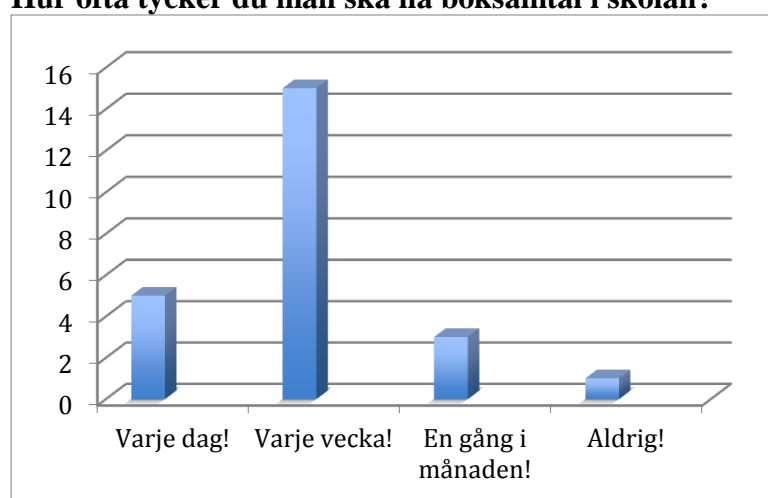
Eleverna vill gärna bli intervjuade, de frågar när det blir deras tur att gå till grupprummet. Jag frågar eleverna om det är ok att spela in samtalet. Några elever tar intervjuerna seriöst, andra flamsar, flera gånger är jag tvungen att avbryta. Andra störningsmoment är att en elev kommer in i rummet för att ställa en fråga och en lärare, som kommer för att berätta något, men det är lätt att få tillbaka elevernas koncentration. Eleverna ger personliga svar och gör kopplingar till texten, de berättar om egna erfarenheter och vad de tycker om boken och boksamtalet. En elev berättar, när hon byter spelkort med sin kusin, trots att hon egentligen inte vill, bara för att vara snäll. Hon gör kopplingar till kapitlet Bytt är bytt. En annan elev berättar, när hon ljuger om sin ålder på Skara sommarland. Han relaterar till Karin, som ljuger för att imponera på Jennifer. En elev säger att hon tycker om boksamtal, eftersom det är roligt och det är bra att man får prata om böcker. De tycker att det är bra med boksamtal, för då förstår man bättre vad som står i boken. De är tysta när en kompis pratar, om de lyssnar på varandra är tveksamt. De bygger inte vidare på varandras resonemang, utan börjar om från början med egna åsikter och tankar. Några elever är ganska fåordiga, medan andra svarar utförligt. Jag försöker se till att alla får prata, om någon sitter tyst uppmuntrar jag dem att säga vad de tycker.

Eleverna har svårt att skilja på högläsning och boksamtalet, de ser allt som en helhet. Det är svårt att få dem att förstå att jag vill ha specifik respons på en del: boksamtalet. De bedömer hellre boken och svarar om boken är bra eller dålig, istället för hur samtalet upplevs. De verkar positiva över boksamtalet, eftersom ingen av eleverna protesterar eller verkar missnöjd. Eleverna ger istället ett glädjehop, när jag berättar att vi ska ha boksamtal igen. Det är komplicerat att intervjua barn, eftersom de kan ha svårt att sätta ord på sina tankar.

Vilken typ av böcker föredrar eleverna och hur ofta vill de ha boksamtal?

De böcker som verkar tilltala eleverna mest är böcker med mysterier, som är spännande och läskiga. Eleverna ger förslag på böcker som uppfyller dessa kriterier; LasseMajas Detektivbyrå, Amulett, Harry Potter och Nelly Rapp. En elev vill ha boksamtal om Här kommer Hallon, boken handlar om vänskap och att det kan vara svårt, vilket även Kompisprovet av Carolina Lundgren behandlar (2005). Andra svar jag får var; "Vilken som helst" och "Vet inte". Om det ska vara bilder i en högläsningsbok tycks eleverna vara oeniga om, de som är emot bilder säger; "Nej, inga bilder, för det är bra att man får tänka själv" och "Sitter man för långt ifrån är det ändå svårt att se bilderna". De som är för säger; "Ja, för det blir mer spännande" och "Om man inte förstår något ord kan man ta hjälp av bilden".

Hur ofta tycker du man ska ha boksamtal i skolan?

En elev som vill ha boksamtal varje dag säger; "För att det är roligt, man blir intresserad av böcker, man kan börja läsa själv för klasskamraterna istället för läraren". En annan elev säger emot; "Det blir för ofta, då hinner man inte med något annat." En av eleverna förklarar varför man ska ha boksamtal en gång i veckan; "För att varje dag kanske känns lite tråkigt, en gång i månaden då är det jättesällan och aldrig, då har man det ju aldrig!".

Diskussion

Mitt examensarbete är en kvalitativ studie, den kvalitativa studiens viktigaste uppgift är att förstå och tolka (Stukát, 2011, Denscombe, 2000). Syftet med min studie är att belysa hur elever i årskurs ett uppfattar boksamtal. Studien består av tre boksamtal, enligt tre olika modeller och följs upp av enkäter och elevintervjuer. Under boksamtalen är jag samtalsledare. Boksamtal är ett pedagogiskt verktyg, som kan användas för att stötta eleverna i deras språkutveckling. Det är en av skolans viktigaste uppgifter att ge varje elev i den svenska skolan tillgång till det svenska språket, eftersom språket är nyckeln för att skapa relationer, förstå samhället och få tillgång till information. Som lärare kan man använda olika strategier och metoder för att ge eleverna möjligheter att utveckla sin språkförmåga, som är en komplex process (Skolverket, 2011a). Jag väljer boken Kompisprovet av Carolina Lundberg, då

handlingen utspelar sig i skolmiljö och tar upp ämnen som jag tror eleverna kan knyta an till och bli grunden för bra boksamtal.

Eftersom alla elever i klassen har svensk bakgrund behöver jag inte ta de hänsyn man måste göra i en mångkulturell klass. Språket är enligt Vygotskij redskapens redskap och genom samtal blir vi tänkande människor. Det är många faktorer som påverkar hur vi uppfattar en situation, det vi ser och hör. Det är exempelvis: atmosfären i klassrummet, eventuella störningsmoment och hur läraren läser. De här faktorerna påverkar också vårt inre och våra tankar.

Val av bok vid boksamtal

Som lärare är det viktigt att reflektera kring sitt bokval, att de böcker man väljer står för demokratiska värden. Yngre elever ska få möta texter som vänder sig till barn och som behandlar ”människors upplevelser och erfarenheter” (Skolverket, 2011b, s.16). Andersson och Gustafsson (2010) skriver, att man ska samtala om böcker, där karaktärerna inte är mer än ett till två år äldre än eleverna själva, för att texterna ska upplevas som elevnära. Mot bakgrund av det valde jag Kompisprovet av Carolina Lundgren, en bok som berör etiska och moraliska dilemman. Berättelsen handlar om Karin, som är i samma ålder som eleverna och utspelar sig i skolmiljö. I varje kapitel sätts Karin i en svår situation och de val hon gör är kanske inte alltid de bästa. De olika situationerna väcker känslor och bjuder in till diskussion. Gjorde Karin rätt? Hur skulle du ha handlat? Vid samtalen märker jag att det var en bok som engagerar eleverna och de kommer med många kommentarer, som visar att de lyssnar och reflekterar kring innehållet. Det gör även kopplingar mellan texten och sig själva, där de berättar om liknande händelser som de varit med om. En elev berättar att hon ljugit, en annan att hon blivit lurad och en som bryter ett löfte.

Det finns många aspekter man ska ta hänsyn till vid val av bok för boksamtal, tex. klassammansättningen, är det en klass med många elever som har svenska som andraspråk, då kanske det kan vara bra att välja en bok med många bilder och lite text. Man får inte glömma att man kan välja böcker från andra kulturer. Eftersom det kan stärka elevers självkänsla och egenvärde, deras kultur har något att bidra med (Skolverket, 2011b). En annan aspekt, man som lärare kan ta med i sin beslutsprocess, är att välja böcker som stöttar elevernas identitets- och språkutveckling. När elever befinner sig i den proximala utvecklingszonen, där de är extra mottagliga och känsliga för nya färdigheter, är det enligt Vygotskij av betydelse att som lärare stödja eleverna för en positiv utveckling (Säljö, 2010). Det kan läraren göra genom att välja böcker, som utmanar elevernas tänkande och fantasi. Böcker som eleverna inte kan ta sig an själva, utan en vuxen som lyfter det intressanta, genom att ställa rätt frågor och få eleverna att se utifrån ett större perspektiv.

Om eleverna själva får bestämma vill de helst ha boksamtal kring böcker som är spännande, läskiga och innehåller mysterier. Böckernas huvudkaraktärer är i åldrarna sex till tio år, alltså i samma ålder som eleverna. Man skulle kunna dra slutsatsen att eleverna delar syn vid val av böcker med Andersson och Gustafsson (2010), som påstår att det är viktigt att karaktärerna är i samma ålder som eleverna och Skolverket (2011,b) som skriver att böckerna ska vända sig till barn.

Vikten av att stötta eleverna under boksamtal

Det är viktigt att man arbetar aktivt för att stödja och hjälpa eleverna (Skolverket, 2011b). Att läraren ger det stöd, hjälp och vägledning eleven behöver och rikta uppmärksamheten mot det viktiga (Säljö, 2010). Om läraren inte hjälper eleverna under ett boksamtal, kan eleverna ha svårt för att börja diskussionen och blir ofokuserade (Maloch, 2004). När eleverna diskuterar i par, märker jag att flera sitter tysta och inte vet vem som ska börja samtalet. Jag går därför in och stöttar eleverna, för att hjälpa dem att komma igång. Man bör vara medveten om att inte ge för mycket stöttning och göra allt, då riskerar eleven att istället för att erövra kunskap bli en passiv åskådare (Säljö, 2010). Att vara uppmärksam på att alla elever får möjlighet att bli lyssnad till och respekterade (Skolverket, 2011b). Jag är noga med att ge eleverna den tid de behöver för att besvara frågorna, Worthy m.fl. (2012) skriver att läraren måste ge eleverna tid att uttrycka sig och visa för resten av klassen, att allas åsikter är värda att lyssna till. Man ska inte heller värdera elevernas svar, utan förhålla sig neutral. Det är intressant att se under boksamtalen hur betydelsefullt det är att jag hela tiden är uppmärksam på eleverna och när jag märker att samtalen håller på att dö ut hjälper jag dem att ta upp tråden igen. Det är svårt att veta när jag skall avsluta diskussionen, eftersom några pratar intensivt, medan andra sitter tysta och väntar.

Metodreflektion

Syftet med mitt examensarbete är att belysa elevers uppfattning om boksamtal genom att göra en kvalitativ studie. Studien görs i en klass ett, med elever som har svenska som första språk. Arbetet bygger på tre boksamtal enligt tre olika modeller, som följs upp med enkäter och intervjuer. Först gör jag en litteratursökning, som utgör en grund för mitt arbete och ger en teoriansknytning, som jag kan bygga vidare på. När jag utvärderar mitt arbete och den metod jag använder kan jag se att boksamtalen är för lika för att jag skall kunna dra några slutsatser om eleverna upplever någon skillnad mellan de olika boksamtalen eller att jag får ett bättre utfall av någon av modellerna. Jag inser också att enkäterna kan formuleras tydligare. Frågorna med fasta svarsalternativ är lätta för eleverna att svara på, men det är svårt att formulera öppna frågor, så att alla tolkar frågorna entydigt. Dessutom tror jag att flera elever tycker det är svårt att skriva mer än en mening eller enstaka ord. Jag kunde först gått igenom frågorna muntligt och förklarat hur jag tänker och även förklara skillnaden mellan boken och boksamtalen. Vid gruppintervjuerna är eleverna engagerade och kommer med många kommentarer och tankar. Tiden för gruppintervjuerna är i kortaste laget, men enligt Morrison (2013) skall man i denna åldersgrupp använda max 15 minuter till intervjuer.

Om jag först gjort en pilotstudie, där jag kunnat se vilka frågor eleverna har svårt att svara på och bearbetat frågorna hade jag troligen fått ett tydligare resultat. Eftersom man i den vanliga undervisningen inte följer upp boksamtalen med enkäter och intervjuer kan man lägga större vikt vid boksamtalen, ställa flera frågor och ge mer utrymme för diskussion. Jag märker att det finns många elever som vill prata mera, men som jag inte kan följa upp. Det är bra att jag har fått testa boksamtal, det ger inspiration till mitt framtida arbete som lärare. Genom att sätta mig in i olika studier och arbeten, så får jag inspiration och tankar, om sådant som jag kanske inte hade kommit på själv. Man kan mycket väl ha boksamtal i helklass utan att kvalitén

försämrats. Efter avslutat arbete förstår jag att möjligheterna att bedriva boksamtal är många.

Fortsatt forskning

För att konsten om boksamtal skall utvecklas är det viktigt att fortsätta med vidare forskning. Genom att pröva olika modeller för boksamtal i olika klassammansättningar, kan man se vilken typ av boksamtal, som ger eleverna den bästa stöttningen för en god språkutveckling. Det vore intressant att göra en studie, där man under en längre tid i två parallellklasser med olika elevsammansättningar följer elevernas språkutveckling, för att kunna dra slutsatser hur man på bästa sätt skall arbeta med boksamtal. Genom att använda olika modeller för boksamtal, analysera och utvärdera kan forskningen ge lärarna verktyg att utveckla och förbättra boksamtalen. Man kan också undersöka om högläsning och boksamtal i skolan påverkar elevernas läsvanor och uppmuntrar dem att själva söka upp litteratur. Det kan också vara intressant att forska kring i vilken utsträckning lärare använder boksamtal i sin undervisning och vilken typ av boksamtal de använder?

Referenser

- Andersson, C & Gustafsson, S. (2010). *Gemensam litteraturläsning och boksamtal funktioner och begränsningar i skolans tidigare år* (Kandidatuppsats). Göteborg: Sociologiska Institutionen, Göteborgs universitet. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/26057>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Chambers, A. (1994). *Böcker inom oss: om boksamtal*. Stockholm: Norstedt.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, O., Hertzberg, F. & Hoel, T.L. (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hadjioannou, X & Loizou, E. (2011). *Talking about books with young children: analyzing the discursive nature of one-to-one booktalks*. Early education and development, Vol. 2: (pp. 53-76).
- Hulan, N. (2010). *What the Students Will Say While the Teacher is Away: An Investigation Into Student-Led and Teacher-Led Discussion Within Guided Reading Groups*. Literacy Teaching and Learning Vol. 14. No. 1 & 2 (pp. 41-64).
- Lundgren Klintefelt, C. (2005). *Kompisprovet*. Örebro: Libris
- Lundkvist, K. (2009) Boksamtal som verktyg för litterär kompetens. Granath, Bihl, Wennö. *Vägar till språk och litteratur*. Karlstad: CSL (Centrum för språk- och litteraturdidaktik), Karlstads universitet.
- Maloch, B. (2004). *On the road to literature discussion groups: teacher scaffolding during preparatory experiences*. Reading research and instruction. Vol. 44:2 (pp. 1-20).
- Maloch, B. (2002). *Scaffolding student talk: One teacher's role in literature discussion groups*. Reading Research Quarterly Vol. 37, No. 1 (pp. 94-112).
ref. Artikel: Intervjuing children in uncomfortable settings Keith Morrison (2011)
- McIntyre, E. (2007). *Story discussion in the primary grades: Balancing authenticity and explicit teaching*. The reading teacher Vol. 60, No. 7. (pp. 610-620).
- Morrison, K. (2013). *Intervjuing children in uncomfortable settings*. Educational Studies. Vol. 39, No. 3. (pp. 320-337).
- Stensson, B. (2006). *Mellan raderna: strategier för en tolkande läsundervisning*. Göteborg: Daidalos.
- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (2011a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2011b). *Kommentarmaterial till kursplanen i svenska*. Stockholm: Skolverket.

Säljö, R. (2010). *Den lärande människan- teoretiska traditioner*. Lundgren, Säljö & Liberg. *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*.(s. 183-192) (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

Worthy, J, Chamberlain, K, Peterson, K, Sharp, C, Shih, P. (2012). *The importance of read-aloud and dialogue in an era of narrowed in a second-grade classroom*. Literacy research and instruction, Vol. 51: (pp. 308-322).

Bilaga 1.

Bytt är bytt

Namn: _____

1. Vad tyckte du om boken? Ringa in.

2. Vad tänkte du på när du lyssnade på boken?

3. Vad var du tyckte om i boken?

4. Vad tyckte du om boksamtalet? Ringa in.

5. Vad var det bästa med boksamtalet?

6. Vad var det sämsta med boksamtalet?

7. Vad hade du velat säga under boksamtalet, som du inte fick chans till?

8. Hur ska du göra för att våga säga nej till något du inte vill?

Bilaga 2.

Det är fult att ljuga

Namn: _____

1. Vad tyckte du om kapitlet Det är fult att ljuga? Ringa in.

2. Vad handlade berättelsen om?

3. Varför tror du att Karin ljög?

4. Om du hade varit Karin, hur hade du gjort då?

5. Berätta om någon gång då du har ljugit för att imponera på en kompis?

6. Vad tycker du om att prata om en bok som man har lyssnat på?

7. Hur gör man om man vill säga någonting under ett boksamtal för att de andra skall lyssna?

8. Vad tyckte du om boksamtalet? Ringa in.

Bilaga 3.

Godislöftet

Namn: _____

1. Vad tyckte du om boken? Ringa in.

2. Varför tror du att det är bra att prata om en bok man läst?

3. Vad tänkte du på när du lyssnade på boken?

4. Vad var det du inte tyckte om i boken?

5. Vad tyckte du om boksamtalet? Ringa in.

6. Vad var det bästa med boksamtalet?

7. Vad var det sämsta med boksamtalet?

8. Vad hade du velat säga under boksamtalet, som du inte fick chans till?

9. Hur ofta tycker du att man skall ha boksamtal i skolan? Fyll i rutan.

Varje dag.

Varje vecka.

En gång i månaden.

Aldrig.

Bilaga 4.

Frågeguide till elevintervjuer:

Varför är det viktigt att prata om böcker?

Varför ringade du in den smiley som du gjorde?

**Tänkte ni på något som hänt er själva när ni hörde om Karin och Jennifer?
Hur känns det när man ångrar sig?**

**Tyckte du att alla pratade lika mycket under boksamtalet?
Är det viktigt att alla får chansen att pratat under ett boksamtal? Varför eller
varför inte?**

Tror ni att någon ville prata fast att de inte räckte upp handen?

**Hur kan man göra om man märker att någon sitter alldeles tyst?
Om du märker att en kompis/ klasskamrat inte vågar prata kan du hjälpa
henne/ honom på något sätt?**

Om någon säger något som man tycker är barnsligt, hur gör du då?

**Kan man säga till en kompis; nu pratar du för mycket. Nu vill jag också säga
någonting?**

**Vilken typ av böcker skall man välja för boksamtal,
spännande, roliga, läskiga?
Vad gör en bok spännande, rolig?**